

АСОЦІАЦІЯ ФАХІВЦІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Д. В. Лученко, О. О. Крестьянінов

**Прояв неповаги до суду:
проблематика застосування
господарськими судами заходів
адміністративної відповідальності**

Науково-практичний посібник

Харків
«Юрайт»
2015

Рецензенти:

В. К. Колпаков, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету;

Р. С. Мельник, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Прояв неповаги до суду: проблематика застосування господарськими судами заходів адміністративної відповідальності: науково-практичний посібник. – Х.: Юрайт, 2015. – 96 с.
ISBN 978-966-2740-70-7

У науково-практичному посібнику розглянуто проблематику застосування до учасників господарського процесу та інших осіб адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду. В роботі проведено комплексний аналіз провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185-3 КУпАП «Прояв неповаги до суду», в контексті положень Господарського процесуального кодексу України. Посібник містить низку практичних рекомендацій, які можуть стати в нагоді суддям господарських судів у їх правозастосовчій діяльності.

Для суддів господарських судів, слухачів Національної школи суддів України, науковців, викладачів юридичних вузів і факультетів, аспірантів, студентів та практичних працівників.

ISBN 978-966-2740-70-7

УДК 342.9
ББК 67.301

© Д. В. Лученко, О. О. Крестьянінов, 2015
© «Юрайт», оформлення, 2015

ЗМІСТ

1. Прояв неповаги до суду: проблематика застосування адміністративної відповідальності.....	5
1.1. Чому судді господарських судів не застосовують ст. 185 ³ КУпАП?.....	6
1.2. Основні чинники, що впливають на формування належного ставлення до суду.....	7
1.3. Притягнення до відповідальності за прояв неповаги до суду: право чи обов'язок судді?.....	10
1.4. Загальні засади забезпечення ефективності процедури притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за статтею 185 ³ КУпАП «Прояв неповаги до суду».....	12
2. Стадії провадження у справі про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 185³ КУпАП, що розглядається господарським судом.....	20
3. Аналіз постанов господарських судів по справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185³ КУпАП.....	31
Висновки.....	34

Додатки.....	35
1. Постанови господарських судів у справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 185 ³ КУпАП.....	36
2. Проект постанови у справі про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185 ³ КУпАП та зразок її заповнення.....	41
3. Законодавчі акти (витяги).....	48

1. Прояв неповаги до суду: проблематика застосування адміністративної відповідальності.

Прояв неповаги до суду є показником низького рівня правової культури суспільства. На жаль, доводиться констатувати, що якщо наприкінці 90-х – початку 2000-х років в Україні такі випадки мали місце доволі рідко і, однозначно, викликали обурення як з боку суддів, так і з боку інших учасників судового процесу, то сьогодні прояв неповаги до суду став повсякденним явищем і вже не сприймається як щось екстраординарне.

Зрозуміло, що у правовій державі, де принципи законності, верховенства права і незалежності суддів є не просто деклараціями, таке явище як прояв неповаги до суду має в кожному конкретному випадку викликати адекватну реакцію у вигляді заходів юридичної відповідальності, що застосовується до винних осіб. Однак реальні факти вказують на те, що судді вкрай неохоче використовують передбачений законодавцем механізм і застосовують правові норми, що передбачають адміністративну відповідальність за прояв неповаги до суду. Так, станом на 1 грудня 2015 року у Єдиному державному реєстрі судових рішень¹ у розділі «Господарське судочинство» міститься лише 2 постанови у справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 185³ КУпАП «Прояв неповаги до суду». Тобто господарські суди України майже не застосовують норму ст. 185³ КУпАП, зміст якої визначений у кодексі наступним чином:

Стаття 185³. Прояв неповаги до суду

Неповага до суду, що виразилась у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в невідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил, -

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

¹ Єдиний державний реєстр судових рішень / режим доступу до ресурсу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/12356756> та <http://reyestr.court.gov.ua/Review/50696555>

Злісне ухилення експерта, перекладача від явки в суд - тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.¹

Слід зазначити, що прояв неповаги до суду, поєднаний із бездіяльністю судді (неспроможністю або небажанням належним чином реагувати на протиправну поведінку та притягнути правопорушника до відповідальності) завдає значної шкоди не лише авторитету судді, який розглядає справу, а й судовій системі в цілому, призводить до неможливості у спокійній та конструктивній обстановці встановити істину та винести справедливе рішення у конкретній справі.

1.1. Чому судді господарських судів не застосовують ст. 185³ КУпАП?

Основними причинами, які призводять до вкрай рідкісного застосування суддями господарських судів адміністративної відповідальності до правопорушників, що проявляють неповагу до суду, можна назвати такі:

1. Застосування норм КУпАП є нетиповим для господарських судів, при цьому необхідність розгляду справи в порядку, що регулюється адміністративно-процесуальними нормами, також виходить за межі «зони комфорту» суддів господарських судів.

2. Переконавання, що процедура притягнення до відповідальності за ст. 185³ КУпАП є, з одного боку, недієвою (через відносно м'яку санкцію у вигляді штрафу), а, з іншого, занадто складною і такою, що потребує значних витрат як зусиль, так і часу на її реалізацію.

3. Впевненість, що в умовах, коли суспільство знаходиться в стані загального невдоволення державною владою в цілому і діяльністю судів зокрема, не варто зайвий раз дратувати учасників процесу, хай навіть їх поведінка порушує встановлений правовими нормами порядок (фактично є правопорушенням).

¹ Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1984. – додат. до N 51. - Ст. 1122.

4. Побоювання, що притягнення правопорушника до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду буде додатковою вагомою причиною для скарги на дії судді.

Варто наголосити, що перші три із вказаних доводів є безпідставними, а останній нівелюється тим, що самі судді є вкрай зацікавленими у тому, щоб активно протистояти проявам неповаги до суду, використовуючи приписи ст. 185³ КУпАП у тих випадках, коли для цього є підстави. Аргументи на користь такого висновку будуть докладно викладені нижче.

1.2. Основні чинники, що впливають на формування належного ставлення до суду.

Розгляд проблематики питання прояву неповаги до суду слід розпочинати з усвідомлення (визначення) чинників, що впливають на установлення належного відношення (поваги) до суду.

Можна виділити наступні складові елементи, які найбільше впливають на належне (поважне) ставлення до суду:

А. Відповідність особи, що обіймає посаду судді, її моральних і професійних якостей, високому статусу, що зумовлений посадою.

Цей чинник не можна недооцінювати. Якщо суддя розуміє, що прояв неповаги до нього має об'єктивне підґрунтя і зумовлений саме властивостями (недоліками), притаманними його особі і це, в свою чергу, стало підставою для того, щоб не застосовувати заходи відповідальності за зневагу до суду, то є сенс замислитися над питанням, чи прийняла людина, яка обіймає посаду судді, вірне рішення, обравши правосуддя справою свого життя.

Докладне розкриття цієї проблематики не є метою даного посібника, однак наголошуємо: відповідність саме особи судді, її моральних і професійних якостей високому статусу цієї посади має велике значення для установлення адекватного відношення до працівників Феміди з боку суспільства. Крім того, загальновідомо, що людина може розраховувати на повагу інших членів суспільства лише тоді, коли сама себе поважає. Це проявляється, між іншим, і у нетерпимому ставленні до прояву незаслуженої зневаги.

Варто пригадати, що ряд юрисдикцій англосаксонської моделі сповідають принцип, згідно з яким професійна підготовка судді забезпечує йому захист від сторонньої критики, тобто апіорі вважається, що його рішення і поведінка є справедливими та об'єктивними, і ніхто в здоровому глузді їх критикувати не буде¹.

Б. Неприпустимість дискредитації судової влади з боку інших органів влади.

Не варто очікувати від суспільства шанобливого ставлення до судової влади в цілому і до суддів як окремих її представників у той час, як депутати Верховної Ради України, представники органів виконавчої влади, ЗМІ дозволяють собі відкрито та безкарно їх критикувати та звинувачувати у коруптованості та необ'єктивності.

Серед останніх прикладів завдання шкоди авторитету судової влади з боку самої держави є пропозиція щодо проведення судової реформи в Україні шляхом звільнення всіх суддів. Ця пропозиція не тільки викликала критику з боку українських правників, а й не знайшла підтримки у Венеціанській комісії, яка наголосила, що звільнення всіх суддів, крім виняткових випадків, таких як зміна конституційного ладу, не відповідає європейським стандартам та принципу верховенства права.

Таким чином, влада, яка, до речі, відповідальна за тих суддів, яких призначає, має не критикувати їх, а створювати умови для належного і неупередженого відправлення правосуддя. Повинна всіма засобами підтримувати та утверджувати їх авторитет у суспільстві. Критичне ж ставлення, звільнення і притягнення до відповідальності доречні лише у конкретних випадках і виключно стосовно тих суддів, які порушують закон, а не до судової системи у цілому.

В. Рівень правової культури суспільства.

Теорія права наголошує на тому, що від рівня правової культури безпосередньо залежать сприйняття правових явищ і процесів, розуміння закономірностей і тенденції їх розвитку. Розвинена пра-

¹ Ю.В. Калашник. Зарубіжний досвід юридичної відповідальності за прояв неповаги до суду та шляхи його запозичення для України // електронний науковий фаховий журнал "Форум права" №4. – 2012. - С. 429-433. / режим доступу до ресурсу: <http://forumprava.pp.ua/page-5.html>

вова культура суспільства є однією з передумов правової державності, верховенства права у суспільстві.

Рівень правової культури визначається такими показниками як: стан захисту прав людини; ступінь упровадження в практику суспільного життя принципу верховенства права; рівень правосвідомості; досконалість законодавства; ефективність судової та правоохоронної діяльності тощо¹.

Таким чином, повага до суду і правова культура – поняття, що тісно взаємодіють і впливають одне на одне. Від рівня правової культури конкретної людини залежить її поведінка у суді і ставлення до проявів неповаги до суду. З іншого боку, стан правосуддя є одним із чинників, що впливає на правову культуру суспільства.

Г. Наявність законодавчо встановлених правових гарантій забезпечення поваги до суду, у тому числі й ефективного механізму притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які проявляють неповагу до суду.

Якщо перші три чинники можна розглядати скоріше як певні запобіжні заходи, що впливають на формування належного позитивного сприйняття суду як важливого інституту суспільства, який покликаний захищати права та свободи громадянина, у тому числі від свавілля владних суб'єктів, то четвертий виступає ні чим іншим, ніж видом державного примусу, який має застосовуватися у конкретних випадках правопорушень у зазначеній сфері. При цьому, якщо ефект від перших трьох чинників залежить не тільки і не завжди від судів та може бути досягнутий зі впливом значного проміжку часу, то забезпечення дієвості четвертого чинника вже сьогодні великою мірою залежить саме від суддів.

Слід погодитися із думкою, що важливим засобом зміцнення авторитету суддів є саме судове переслідування за неповагу до суду. Як справедливо зазначає Л. Остафійчук, держава, закон і суспільство в принципі не можуть до кінця захистити незалежність суддів. Вони можуть створити умови для захисту

¹ Теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. Закл. / О.В. Петришин, С.П. Погребняк, В.С. Смородинський та ін. ; за ред. О.В. Петришина. – Х.: Право, 2014. - С. 154-155.

незалежності, але основний тягар лежить на судді¹. На думку М.І. Черленяка, господарським судам слід за наявності відповідних правових підстав застосовувати в своїй діяльності ст. 185³ КУпАП, що в свою чергу сприятиме забезпеченню незалежності судової влади, зростанню довіри до суду, підвищенню авторитету судочинства².

1.3. Притягнення до відповідальності за прояв неповаги до суду: право чи обов'язок судді?

Доктринальне питання, яке слід з'ясувати при розкритті значеної проблематики, полягає у тому, чи є притягнення до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду правом судді, чи це все ж таки його обов'язок?

Багато хто із суддів і навіть окремі науковці вважають, що притягнення до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду є правом судді. Так, наприклад, І. Я. Русенко зазначає, що неповагою до суду може бути некоректна поведінка присутніх у залі, образливі висловлювання щодо суду, непокора суду, зневажливе ставлення до зауважень суду, хамство, вигуки. За таку поведінку суддя має право покарати, однак це, власне, право, а не обов'язок судді³.

Вважаємо, що з даною думкою погодитися не можна, оскільки системний аналіз норм права, що регламентують відповідні правові відносини, доводить інше. Звернімося до приписів нормативно-правових актів.

¹ Л. Остафійчук Неповага до суду в українському законодавстві / режим доступу до ресурсу: <http://eppd13.cz/wp-content/uploads/2015/2015-2-2/46.pdf>.

² М. І. Черленяк Практичні питання застосування ст. 185-3 КпАП при здійсненні господарського судочинства // Слово національної школи суддів України (№3(4)/2013). – С 113.

³ Русенко І. Я. Проблеми практичного застосування юридичної відповідальності за прояв неповаги до суду / Актуальні питання державотворення в Україні очима молодих науковців: Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Тернопіль, 2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=1164.

Відповідно до ч. 5 ст. 129 Конституції України, за неповагу до суду і судді винні особи притягаються (*а не «можуть притягатися» - прим. авт.*) до юридичної відповідальності. Вказана норма не передбачає можливості розсуду і є, по суті, імперативною. Будучи нормою прямої дії, ч. 5 ст. 129 Конституції України фактично встановлює правило, за яким кожне правопорушення, що виявилося у неповазі до суду, має викликати юридичну відповідальність винної особи.

Частина 4 статті 74 ГПК України також наголошує, що за неповагу до суду винні особи притягуються (*а не «можуть притягуватися» - прим. авт.*) до відповідальності, встановленої законом. Питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду вирішується судом негайно після вчинення порушення, у зв'язку з чим у судовому засіданні із розгляду господарської справи оголошується перерва.

Очевидно, що в приписах наведеної норми також відсутня вказівка на можливість розсуду з приводу того, чи притягувати винну особу до відповідальності.

Посилують вказану позицію й приписи ч. 2, 3 п. 1, ч. 1 п. 16 постанови Пленуму Верховного Суду України № 8 від 13 червня 2007 р. «Про незалежність судової влади», в яких зазначено: «При здійсненні правосуддя судді повинні утверджувати гарантовану Конституцією та законами України незалежність та самостійність судів, підвищувати авторитет судової влади, забезпечувати обов'язковість судових рішень шляхом справедливого, неупередженого і своєчасного розгляду та вирішення судових справ, дотримання присяги судді, належного правового реагування на факти тиску на них, втручання в судову діяльність та інші протиправні посягання на правосуддя.

За наявності підстав вважати, що відбувається посягання на незалежність судді щодо неупередженого вирішення судових справ, він **повинен** (*виділено авт.*) вжити заходів для припинення такого посягання та притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності.

У кожному випадку, коли буде встановлено, що особа вчинила умисні дії, які свідчать про неповагу до суду, **необхідно** (*виділено авт.*) вирішувати питання про притягнення винних до відпові-

дальності за статтею 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення»¹.

Таким чином, коли йдеться про застосування заходів юридичної відповідальності за прояв неповаги до суду, варто говорити, що це не право суду, а його прями́й обов'язок.

В даному випадку суд виступає в якості суб'єкта адміністративно-деліктних відносин. Такий суб'єкт не наділений можливістю використовувати повноваження із розгляду справ про адміністративні правопорушення як власне право, яким він користується або не користується залежно від бажання. Чи можна уявити собі ситуацію, коли поліцейський, що виявив правопорушення, буде вважати свій обов'язок з його припинення власним правом? Так і суд, що виявив правопорушення у вигляді прояву неповаги до суду, не має право, а зобов'язаний розглянути справу про адміністративне правопорушення та вирішити питання про притягнення винних до відповідальності за статтею 185³ КУпАП. І дуже важливо, щоб у кожному конкретному випадку прояву неповаги до суду, вина особа зазнавала негативних наслідків у результаті своєї протиправної поведінки. Тільки так можна зупинити стрімке зростання кількості випадків прояву неповаги до суду, що спостерігається на сучасному етапі.

1.4. Загальні засади забезпечення ефективності процедури притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за статтею 185³ КУпАП «Прояв неповаги до суду».

Ступінь ефективності встановленого державою механізму адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду дозволяють визначити два нижчевикладені питання.

1) Чи є достатньою санкція ст. 185³ КУпАП, яка передбачає відповідальність за прояв неповаги до суду у вигляді штрафу від 20 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян?

¹ Про незалежність судової влади: постанова пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 №8 // Вісн. Верховн. Суду України". – 2007. – 00. - N 06.

Безумовно, можна пригадати один із найвідоміших випадків покарання злочинної неповаги до суду в історії Англії, який наводить Р. Уолкер: «Відбулося це у 1631 р. у Солсбері, коли дехто Брикбат сказав головному судді Річардсону, що той судить надто суворо, після чого проти нього був негайно складений обвинувачувальний акт, а потім обвинуваченому відрубали руку та прикріпили її до шибениці, на якій його і повісили відразу ж у присутності суду»¹. Упевнений, що багато із суддів, які зіткнулися із ганебною поведінкою учасників судового процесу, вважають, що санкція статті 185³ КУпАП є занадто м'якою.

Але з цього приводу варто зазначити, що вона відповідає як характеру протиправного діяння (за суспільно небезпечні діяння передбачено кримінальну відповідальність, наприклад, за ст. 376. «Втручання в діяльність судових органів» Кримінального кодексу України), так і меті адміністративної відповідальності, яка полягає не стільки в покаранні правопорушника, скільки у вихованні як його, так і інших осіб (які спостерігають, що протиправна поведінка не залишається без реагування) у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством (ст. 1 КУпАП).

Варто зазначити, що законодавством більшості країн світу передбачені саме штраф і арешт в якості стягнень за подібне правопорушення. Тут важливий не стільки розмір стягнення, скільки невідворотність відповідальності, її настання в кожному випадку скоєння правопорушення. **Слід також наголосити, що саме санкція у вигляді штрафу дозволяє, на нашу думку, швидко та ефективно, за спрощеною процедурою впливати на правопорушників.**

Це твердження є справедливим, особливо з огляду на практику Європейського суду з прав людини, який неодноразово виносив рішення проти України, вказуючи на неприпустимість розгляду

¹ Ю.В. Калашник. Зарубіжний досвід юридичної відповідальності за прояв неповаги до суду та шляхи його запозичення для України // електронний науковий фаховий журнал "Форум права" №4. – 2012. - С. 429-433. / режим доступу до ресурсу: <http://forumprava.pp.ua/page-5.html>.

за спрощеною процедурою¹ справ про адміністративні правопорушення, що за своєю сутністю (через наявність альтернативної санкції у вигляді адміністративного арешту) є кримінальними справами² (див. наприкл., Справа “Гурепка проти України”, Справа “Корнев і Карпенко проти України”³).

2) Чи є процедура притягнення до відповідальності достатньо простою та швидкою?

Так. Це, мабуть, найпростіша і найшвидша процедура з передбачених КУпАП. На користь цього твердження свідчать наступні правові конструкції, що характеризують провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 185³ КУпАП: 1) не потрібно складати протокол про адміністративне правопорушення (ч. 1, 4 ст. 258 КУпАП); 2) справа розглядається на місці тим самим органом, що виявив правопорушення протягом 1-ї доби (за ч. 1 ст. 185³ КУпАП), що значно спрощує її розгляд (ч. 3 ст. 258, ч. 2 ст. 277 КУпАП); 3) постанова у даній справі не оскаржується і є остаточною навіть у тих випадках, коли особа, яка притягується до відповідальності, оспорує допущене правопорушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається (це

¹ У даному випадку мається на увазі як неможливість оскаржити постанову у справі про адміністративне правопорушення, так і ненадання можливості для забезпечення належного захисту через скорочені строки розгляду справи.

² Стаття 185³ була внесена до КУпАП Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 04.05.90 р. N 9166-XI. З самого початку санкція частина 1 вказаної статті передбачала можливість застосування до правопорушника стягнення у вигляді як штрафу, так і адміністративного арешту строком до 15 діб. Саме через наявність можливості застосування до правопорушника адміністративного арешту Європейський суд з прав людини зробив висновок, що в силу суворості санкції, дані справи за суттю є кримінальними, а адміністративне покарання фактично носить кримінальний характер з усіма гарантіями статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р.

³ Справа “Гурепка проти України” (Заява N 61406/00) // режим доступу до ресурсу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/980_437; Справа “Гурепка проти України (N 2)” (Заява N 38789/04) // режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_565; Справа “Корнев і Карпенко проти України” (Заява N 17444/04) // режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_637.

єдиний склад, який має такі «пільги») (ч. 2 ст. 221¹); 4) диспозиція частини 1 ст. 185³ КУпАП містить оціночні поняття, які надають додаткову свободу суду у визначенні конкретних проявів зневаги до суду.

Розглянемо ці положення більш детально.

Відповідно ч. 3 ст. 254 КУпАП протокол не складається у випадках, передбачених статтею 258 цього Кодексу. За положеннями ч. 1 ст. 258 КУпАП протокол не складається в разі вчинення адміністративних правопорушень, передбачених, зокрема, ст. 185³ цього Кодексу. При цьому у випадках, передбачених частинами першою та другою цієї статті, уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 цього Кодексу.

Відповідно до ч. 5 ст. 258 КУпАП, якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа осперить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов’язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 цього Кодексу, крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185³ цього Кодексу.

З викладеного вбачається, що чинне законодавство не передбачає необхідності складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі вчинення адміністративних проступків, передбачених ст. 185³ КУпАП, якщо справу розглядає господарський суд.

На думку О. В. Бринцева, судовий розпорядник, у разі виявлення суддею господарського суду під час здійснення провадження у господарській справі ознак правопорушення, передбаченого ст. 185³ КУпАП, повинен скласти протокол про адміністративне правопорушення¹. Слід зазначити, що ця позиція не відповідає приписам КУпАП. Вказівка у ст. 255 КУпАП, яка визначає осіб, що мають право складати протоколи про адміністративні правопо-

¹ Бринцев О.В. Методичні рекомендації щодо припинення і фіксації правопорушень під час здійснення провадження у господарських справах та щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185-3 КУпАП «Прояв неповаги до суду»: нак.-практ. посібн. – Х.: 2015. – С. 29.

рушення, на судового розпорядника, який складає протоколи про адміністративні правопорушення за ст. 185³ КУпАП, не стосується випадків розгляду таких справ місцевими господарськими та адміністративними судами, апеляційними судами, вищими спеціалізованими судами та Верховним Судом України, оскільки частина 1 ст. 255 КУпАП не містить посилання на ст. 221¹ КУпАП. Тому, господарський суд повинен негайно, після оголошення перерви у господарській справі, перейти до розгляду справи про адміністративне правопорушення.

Щодо строків розгляду справи слід зазначити, що згідно з положеннями ст. 277 КУпАП справи про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 185³ КУпАП, розглядаються протягом доби. Таким чином, враховуючи положення ч. 4 ст. 74 ГПК України, а також ст. 277 КУпАП, розгляд справи повинен розпочатися негайно після оголошення судом перерви у господарській справі і здійснюватися за спрощеною процедурою, оскільки немає потреби ані викликати особу, що притягується до відповідальності, ані з'ясувати, чи було вчинено правопорушення і чи винна особа в його вчиненні, ані витребувати додаткові матеріали та докази.

Загальний строк розгляду справ про адміністративні правопорушення, встановлений ч. 1 ст. 277 КУпАП, який складає п'ятнадцять днів з дня одержання органом (посадовою особою), правомочним розглядати справу, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи, застосовується до ч. 2 ст. 185³ КУпАП. З цього приводу варто зазначити, що ч. 2 вказаної статті передбачає відповідальність за злісне ухилення експерта, перекладача від явки в суд. Дані правопорушення, хоча й створюють певні перешкоди у відправленні правосуддя, однак не завдають такої шкоди і не мають резонансу, подібного до правопорушень, передбачених частиною 1 ст. 185³ КУпАП. Таким чином, теза стосовно того, що справа розглядається на місці тим самим органом, що виявив правопорушення, у скорочені строки і за спрощеною процедурою, є цілком справедливою для випадків прояву неповаги до суду, які є предметом дослідження у даній роботі.

При цьому питання щодо застосування строків накладення адміністративного стягнення, передбачених ст. 38 КУпАП, також

може виникнути лише під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 185³ КУпАП.

Важливим моментом, який впливає на ефективність механізму адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду, є те, що законодавець встановив заборону на оскарження постанов, прийнятих господарськими судами за результатами розгляду таких справ. Стаття 221¹ КУпАП, визначивши, що місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185³ цього Кодексу, закріпила правило, що постанова суду, прийнята за результатами розгляду такої справи, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Звісно, це не означає, що судді господарського суду можуть нехтувати правилами адміністративного процесу, порушувати права осіб, що беруть участь у розгляді справи тощо. Така поведінка призведе до ще більшого загострення проблеми прояву неповаги до суду. Але не можна не погодитись із тим, що законодавець пішов назустріч суддям і надав їм простий та дієвий механізм захисту від проявів неповаги.

Стосовно оціночних понять варто навести позицію В.А. Біленка, який зазначає, що оціночне поняття в адміністративно-деліктному процесі це виражена в юридичній нормі абстрактна характеристика соціальної (особистої, групової) значущості реальних або потенційних фактів, яка неодмінно має бути конкретизована при застосуванні до них чи реалізації відповідних адміністративно-правових норм, завдяки чому забезпечується юридичне реагування держави на всі індивідуалізовані факти, яким притаманна така значущість.

Принципова особливість механізму правового регулювання з використанням адміністративно-деліктних правових норм, що містять оціночні поняття, обумовлена тим, що зміст оціночного поняття визначається емпіричним шляхом. Використовуючи оціночні поняття, законодавець надає правозастосовцю свободу в їх інтерпретації шляхом наповнення змістом залежно від конкретних обставин¹.

---

¹ Біленко В.А. Оціночні поняття в адміністративно-деліктному процесі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.ю.н.: спец. 12.00.07 «Адміністративне

Таким чином, суддя наділяється можливістю тлумачити норму права (диспозицію ст. 185³ КУпАП) з метою її застосування. Як справедливо зазначає Т. О. Коломoeць, що саме означає словосполучення «явна зневага», які дії підпадають під це визначення, вирішує сам суддя, виходячи із суб'єктивної оцінки ситуації¹.

Ну думку І. Я. Русенко, «неповага до суду» - це великий спектр дій і вчинків як учасників процесу, так і присутніх, які заважають судді вести процес. Неповагою до суду може бути некоректна поведінка присутніх у залі, образливі висловлювання щодо суду, непошана суду, зневажливе ставлення до зауважень суду, хамство, вигуки². Під неповагою до суду можна розуміти не лише активні дії, які полягають в прямій образі суду, а й пасивну поведінку, а саме – недотримання загальних правил поведінки в залі судового засідання. Такі дії можуть мати місце і за межами залу судового засідання, наприклад у приміщенні суду під час знаходження суду в нарадчій кімнаті³.

Термін «зневага» визначається в літературі як почуття презирства, відсутність поваги до кого-небудь, навмисне приниження чисті-небудь гідності (образливе слово, вчинок) і навіть байдужість. Отже, застосування у ч. 1 ст. 185³ КУпАП мовної конструкції «вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил» надає суду (судді) свободу у визначенні тих або інших дій або бездіяльності як таких, що підпадають

право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В.А. Біленко; Запорізький національний університет. – Запоріжжя, 2012. – С. 12-13.

¹ Коломoeць Т., Калашник Ю. Проблеми та перспективи удосконалення відповідальності за прояв неповаги до суду / Слово національної школи суддів України. - №2(3). - 2013. – С 77.

² Русенко І. Я. Проблеми практичного застосування юридичної відповідальності за прояв неповаги до суду / Актуальні питання державотворення в Україні очима молодих науковців: Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Тернопіль, 2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=1164.

³ М.І. Черленяк Практичні питання застосування ст. 185-3 КпАП при здійсненні господарського судочинства // Слово національної школи суддів України. - №3(4). - 2013. – С 114.

під ознаки правопорушення (прояву неповаги до суду) у кожному конкретному випадку.

2. Стадії провадження у справі про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 185³ КУпАП, що розглядається господарським судом.

Аналіз провадження у справі про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 185³ КУпАП, що розглядається господарським судом, дозволяє виділити такі три його стадії:

- 1) порушення справи про адміністративне правопорушення;
- 2) розгляд справи про адміністративне правопорушення;
- 3) виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

Перша стадія (порушення справи про адміністративне правопорушення) включає в себе виявлення та фіксацію адміністративного правопорушення.

Диспозиція статті 185³ КУпАП передбачає, що до об'єктивної сторони вказаного правопорушення закон відносить наступні діяння, які можуть бути розцінені як прояв неповаги до суду:

- злісне ухилення від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача, експерта, перекладача (специфіка господарського процесу проявляється у тому, що свідок і потерпілий не є його учасниками);
- невідкорення зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуєчого;
- порушення порядку під час судового засідання;
- вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил.

Особливість першої стадії даного провадження полягає у тому, що виявлення правопорушення, його фіксація відбуваються під час здійснення судом процесуальної діяльності у межах провадження, що відноситься до іншого виду юридичного процесу – господарського. І оскільки протокол про адміністративне правопорушення у справі, порушеній за ст. 185³ КУпАП, не складається, провадження фактично розпочинається із оголошенням господарським судом перерви у судовому засіданні із розгляду господарської справи з метою розгляду справи про адміністративне правопорушення, що виявилось у прояві неповаги до суду (ч. 4 ст. 74 ГПК України).

Таким чином, відповідно до положень ст. 74 ГПК України у випадку виявлення в діях сторін або інших присутніх у судовому засіданні осіб дій, які свідчать про прояв неповаги до суду, у судовому засіданні **негайно** (виділено авт.) оголошується перерва в порядку ст. 77 ГПК України для вирішення питання щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

З моменту оголошення перерви в судовому засіданні з господарської справи дії суду переходять в площину провадження у справі про адміністративне правопорушення, тобто адміністративного процесу. Тому в подальшому суд повинен керуватися положеннями КУпАП а не ГПК України.

Саме оголошенням перерви в судовому засіданні з господарської справи і завершується, на нашу думку, перша стадія провадження у справі про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185³ КУпАП.

Друга стадія (розгляд справи про адміністративне правопорушення) також має свою специфіку, яка зумовлена, з одного боку, стислим строком, відведеним законодавцем для розгляду даної категорії справи, а з іншого - тим, що справу розглядає суд (суддя), який є потерпілим від даного правопорушення, адже саме по відношенню до цього судді (суду) правопорушник проявив неповагу. **Це проявляється у тому, що оголошенням перерви в судовому засіданні з господарської справи з метою розгляду справи про адміністративне правопорушення за ст. 185³ КУпАП, суд, фактично, вже констатує наявність складу цього правопорушення в діях особи.**

Це означає відсутність необхідності проведення так званої підготовки до розгляду справи про адміністративне правопорушення, передбаченої ст. 278 КУпАП, в якій визначено, що орган (посадова особа) при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення вирішує: 1) чи належить до його компетенції розгляд даної справи; 2) чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення; 3) чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду; 4) чи витребувано необхідні додаткові матеріали; 5) чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката.

У той же час, слід пам'ятати, що відповідно до ст. 247 КУпАП провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин: 1) відсутність події і складу адміністративного правопорушення; 2) недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку; 3) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність; 4) вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони; 5) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення; 6) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність; 7) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених статтею 38 цього Кодексу; 8) наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні по даному факту; 9) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження в справі.

У випадку виявлення обставин, передбачених ст. 247 цього Кодексу, суд виносить постанову про закриття справи (ч. 2 ст. 284 КУпАП).

За правилами КУпАП, справа про адміністративне правопорушення розглядається відкрито, крім випадків, коли це суперечить інтересам охорони державної таємниці. Розгляд справи здійснюється на засадах рівності перед законом і судом всіх громадян незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови та інших обставин.

За загальним правилом процедура розгляду справи розпочинається з того, що головуєчий на засіданні оголошує:

- складу суду,
- яка справа підлягає розгляду,
- хто притягається до адміністративної відповідальності,
- роз'яснює особам, які беруть участь у розгляді справи, їх права і обов'язки.

Зокрема, відповідно ст. 268 КУпАП особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі.

Права та обов'язки інших осіб, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення (потерпілий, законні представники та представники, захисник, свідок, експерт, перекладач), передбачені ст. ст. 269-274 КУпАП.

Слід зазначити, що реалізація вищевказаних прав здійснюється таким чином, щоб це не перешкоджало розгляду справи у встановлений ст. 277 КУпАП строк. Таким чином, реалізація такого права, як, наприклад, користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, може бути певною мірою обмежена саме через необхідність розглянути справу протягом доби.

Після роз'яснення прав та обов'язків, суд переходить до заслуховування осіб, які беруть участь у розгляді справи, дослідження доказів, вирішення клопотань.

Доказами у справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, чи засобів

фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами.

Оцінка доказів здійснюється судом за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом і правосвідомістю.

Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про адміністративне правопорушення закріплені у ст. 280 КУпАП, яка визначає, що орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати:

- чи було вчинено адміністративне правопорушення (у даному випадку бажано завчасно (до оголошення перерви у господарській справі) визначитися з тим, чи міститься в діях або бездіяльності особи склад правопорушення, передбаченого ст. 185³ КУпАП. Якщо склад цього правопорушення відсутній, господарський суд (суддя) не має права притягувати особу до відповідальності за ст. 185³ КУпАП. У випадку, якщо в діях особи міститься склад іншого правопорушення (наприклад, ст. ст. 173 і 178 КУпАП, що передбачають відповідальність за дрібне хуліганство та появу у громадських місцях у п'яному вигляді, ст. 376. КК України, що встановлює кримінальну відповідальність за втручання в діяльність судових органів), суд має вжити заходів для належної фіксації вказаних правопорушень уповноваженими на те особами (наприклад, викликати поліцію));

- чи винна дана особа в його вчиненні (особа підлягає відповідальності за прояв неповаги до суду незалежно від того, вчинила вона даний проступок умисно, або з необережності)¹;

¹ Однак вбачається, що порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення (в умовах розгляду господарської справи) може бути спрощений в цій частині, оскільки в даному випадку події відбуваються безпосередньо за участю суду, який фактично є і свідком, і потерпілим від даного правопорушення, а тому ці обставини не підлягають доведенню.

- чи підлягає вона адміністративній відповідальності (суб'єктом адміністративного правопорушення у даному випадку може бути лише фізична особа. КУпАП не розповсюджує свою дію на юридичних осіб (за винятком спеціально обумовлених випадків). Тому постанови, в яких суди притягують до відповідальності за ст. 185³ КУпАП учасника процесу, що є юридичною особою, є незаконними. Відповідно до ст. ст. 12, 17 КУпАП, адміністративній відповідальності підлягають осудні фізичні особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку. Особливості відповідальності неповнолітніх осіб віком від 16 до 18 років встановлені ст. 13 КУпАП). Необхідно звернути увагу, що справи про адміністративні правопорушення, вчинені особами віком від 16 до 18 років, віднесені до виключної компетенції районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів (суддів) (ст. 221 КУпАП). Таким чином, господарський суд не має права вирішувати питання про притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 185³ КУпАП особи віком до 18 років);

- чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. (це важливий момент, на який суди доволі часто не звертають уваги, приймаючи рішення про накладення стягнення у мінімальному розмірі. Однак, вказаний підхід є хибним. Адже відповідно до ч. 2 ст. 33 КУпАП, при накладенні стягнення враховуються характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. Перелік обставин, що пом'якшують і обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення не є вичерпним і передбачений ст. 34 КУпАП. До таких обставин відносяться: 1) щире розкаяння винного; 2) відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди; 3) вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин; 4) вчинення правопорушення неповнолітнім; 5) вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року. Зрозуміло, що специфіка даної категорії правопорушень виключає необхідність з'ясувати наявність обставин, зазначених у п. 2) та 4). Навпаки, вичерпний перелік обставин, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення

встановлений ст. 35 КУпАП. Такими визнаються: 1) продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її; 2) повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; вчинення правопорушення особою, яка раніше вчинила кримінальне правопорушення; 3) втягнення неповнолітнього в правопорушення; 4) вчинення правопорушення групою осіб; 5) вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин; 6) вчинення правопорушення в стані сп'яніння. Найбільшого розповсюдження у даній категорії справ набуває така обтяжуюча відповідальність обставина як продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її. У той же час, встановити, що особа повторно протягом року вчинила подібне правопорушення, сьогодні майже неможливо через відсутність інформаційної бази даних (ресстру) про осіб, яких притягнуто до адміністративної відповідальності. **У той же час, ця обставина буде мати значення у тому випадку, коли особа, щодо якої в даному процесі вже винесено постанову про притягнення її до відповідальності за ст. 185³ КУпАП, продовжує проявляти неповагу до суду. У такому випадку суд знову і знову може оголошувати перерву у провадженні господарської справи і притягувати правопорушника до відповідальності з урахуванням обставини, що обтяжує його відповідальність);**

- чи заподіяно майнову шкоду (ст. 40 КУпАП);

- чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи (ст. 21 КУпАП).

Крім того, окрему увагу суд повинен приділити з'ясуванню, чи підлягає особа адміністративній відповідальності. Так, закон визначає, що не підлягає адміністративній відповідальності особа, яка діяла в стані крайньої необхідності (ст. 18 КУпАП), необхідної оборони (ст. 19 КУпАП) або яка була в стані неосудності (ст. 20 КУпАП);

Щодо фіксації судового процесу під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, слід вказати наступне.

КУпАП передбачає необхідність ведення протоколу лише при розгляді справи колегіальним органом (ст. 281). При цьому, в доповнення до положень ст. 81¹ ГПК України, такий протокол повинен містити відомості: щодо пояснень осіб, які беруть участь у розгляді справи, про їх клопотання і результати їх розгляду; про документи і речові докази, досліджені при розгляді справи; про оголошення прийнятої постанови і роз'яснення порядку та строків її оскарження. Вказаний протокол засідання колегіального органу підписується головою на засіданні і секретарем цього органу.

Необхідно звернути увагу, що відповідно ст. ст. 215, 216 КУпАП порядок розгляду справ колегіальними органами та правомочність їх засідань визначається законодавством України. Таким чином, в цій частині, суд (який розглядає справу колегіально) повинен дотримуватися положень як КУпАП, так і ГПК України.

Питання щодо порядку розгляду справи про адміністративне правопорушення, передбачене частиною 2 статті 185³ КУпАП (злісне ухилення експерта, перекладача від явки в суд) потребує окремого застереження¹.

¹ В даному випадку мова йде про особливих учасників судового процесу, які не мають обов'язку доказувати які-небудь обставини по справі, а їх участь полягає у наданні допомоги в досягненні мети доказування. А тому їх неявка в судове засідання перешкоджає правильному вирішенню справи.

Як правило, ці учасники не беруть участь у справі з самого початку. І судовий експерт, і перекладач призначаються судом, у провадженні якого перебуває справа, і зобов'язані з'явитися на їх виклик в судове засідання. При цьому, перший - у разі коли виникає потреба в спеціальних знаннях та з метою дати мотивований висновок з поставлених перед ним питань; а другий – для того, щоб зробити повно й точно доручений йому переклад.

Злісність (або злісне ухилення) в даному випадку є обов'язковою ознакою даного складу правопорушення (ч. 2 ст. 185³ КУпАП) та означає умисну неодноразову неучасть у судових засіданнях без поважних на те причин. Вона може проявлятися у навмисному усуненні, неодноразовій (тобто більше одного разу) відмові від участі у судових засіданнях.

Факт злісного ухилення повинен підтверджуватись доказами, які беззаперечно доводять, що особа була належним чином повідомлена про призначення її судовим експертом або перекладачем та у зв'язку з цим викликана в судове засідання. При цьому, підставою для відповідальності повинно бути обов'язкове

Відповідно до ст. 284 КУпАП, розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить одну з таких постанов:

- 1) про накладення адміністративного стягнення;
- 2) про застосування заходів впливу, передбачених статтею 24¹ цього Кодексу;
- 3) про закриття справи.

При цьому слід враховувати, що постанова про закриття справи виносить при оголошенні усного зауваження (ст. 21 КУпАП), передачі матеріалів на розгляд громадської організації чи трудового колективу або передачі їх прокурору, органу досудового розслідування (ст. 253 КУпАП), а також при наявності обставин, передбачених статтею 247 цього Кодексу (обставин, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення).

Питання про застосування заходів впливу (до неповнолітніх), передбачених статтею 24¹ цього Кодексу, як зазначалося раніше, відносяться до виключної компетенції районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів, а тому можливість прийняття господарським судом відповідного виду постанови виключається.

Також не відноситься до компетенції господарського суду питання про відшкодування винним майнової шкоди під час розгляду справи про адміністративне правопорушення (ст. 40 КУпАП), яке підлягає вирішенню в порядку цивільного судочинства.

Вимоги до змісту постанови у справі про адміністративне правопорушення закріплені у ч. 2 ст. 283 КУпАП, яка визначає, що постанова повинна містити:

встановлення факту умисної неяви, тобто відсутності поважних причин у цієї особи, які б перешкождали їй з'явитися в суд. Як докази відсутності злісності в ухиленні від явки можуть бути надані лікарняні листи, документи щодо відрадження тощо.

Враховуючи, що під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 185³ КУпАП, може виникнути необхідність додаткового з'ясування вищевказаних обставин, суд може відкласти її розгляд в межах строків, передбачених ч. 1 ст. 277 КУпАП (п'ятнадцять днів). При цьому, відкладення розгляду справи про адміністративне правопорушення не перешкоджає продовженню розгляду господарського спору по суті.

- 1) найменування органу (посадової особи), який виніс постанову;
- 2) дату розгляду справи;
- 3) відомості про особу, щодо якої розглядається справа;
- 4) опис обставин, установлених при розгляді справи;
- 5) зазначення нормативного акта, який передбачає відповідальність за дане адміністративне правопорушення;
- 6) прийняте по справі рішення.

Відповідно до ч. 7 вказаної статті, постанова суду (судді) про накладення адміністративного стягнення повинна містити положення про стягнення з особи, щодо якої її винесено, судового збору. Відповідно до Закону України «Про судовий збір»¹, у разі ухвалення судом постанови про накладення адміністративного стягнення, ставка судового збору складає 0,2 розміру мінімальної заробітної плати.

Постанова колегіального органу приймається простою більшістю голосів членів колегіального органу, присутніх на засіданні. Постанова у справі про адміністративне правопорушення підписується посадовою особою, яка розглянула справу, а постанова колегіального органу - головуючим на засіданні і секретарем цього органу.

Відповідно до ст. 285 КУпАП, постанова оголошується негайно після закінчення розгляду справи. Копія постанови протягом трьох днів вручається або висилається особі, щодо якої її винесено. Копія постанови вручається під розписку. У разі якщо копія постанови висилається, про це робиться відповідна відмітка у справі.

Третя стадія (виконання постанови про накладення адміністративного стягнення).

Як зазначалося раніше, постанова, прийнята за наслідками розгляду справи про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185³ КУпАП, оскарженню не підлягає і є обов'язковою для виконання державними і громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами і громадянами.

¹ Про судовий збір: Закон України від 08 липн. 2011 р. // Відом. Верховн. Ради України. – 2012. - N 14. - Ст. 87.

Відповідно до ч. 1 ст. 307 КУпАП штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу.

Штраф, накладений за вчинення адміністративного правопорушення, вноситься порушником в установу банку України.

Постанова про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу підлягає примусовому виконанню після закінчення строку, встановленого частиною першою статті 307 цього Кодексу і звертається до виконання органом (посадовою особою), який виніс постанову.

У разі несплати правопорушником штрафу у строк, встановлений частиною першою статті 307 цього Кодексу, постанова про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до відділу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцезнаходженням його майна в порядку, встановленому законом.

У порядку примусового виконання постанови про стягнення штрафу за вчинення адміністративного правопорушення з правопорушника стягується:

- подвійний розмір штрафу, визначеного у відповідній статті цього Кодексу та зазначеного у постанові про стягнення штрафу;
- витрати на облік зазначених правопорушень. Розмір витрат на облік правопорушень визначається Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до ст. 303 КУпАП не підлягає виконанню постанова про накладення адміністративного стягнення, якщо її не було звернуто до виконання протягом трьох місяців з дня винесення.

Постанова про накладення штрафу, за якою стягнення штрафу проведено повністю, з відміткою про виконання повертається органу (посадовій особі), який виніс постанову. Саме цей орган (посадова особа) покликаний здійснювати контроль за правильним і своєчасним виконанням постанови про накладення адміністративного стягнення.

3. Аналіз постанов господарських судів у справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185³ КУпАП.

Як вже зазначалося вище, аналіз практики застосування ст. 185³ КУпАП господарськими судами України виявив наявність станом на 01.12.2015р. лише 2-х постанов у Єдиному державному реєстрі судових рішень¹, винесених господарськими судами (див. Додаток №2). Аналіз зазначених постанов на предмет їх відповідності вимогам, встановленим КУпАП, дозволяє виявити наступні недоліки їх оформлення:

У постанові Господарського суду Луганської області від 06.11.2010р. у справі № 17/283:

1. Зазначено, що постанова винесена за результатами розгляду «матеріалів адміністративної справи», а тоді як слід було зазначити «матеріалів справи про адміністративне правопорушення».

2. Суд не з'ясував, чи є обставини, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність (у той же час, зі змісту постанови вбачається, що після зауваження стосовно неприпустимості прояву неповаги до суду особа продовжила протиправну поведінку - що є обставиною, яка відповідно до ст. 35 КУпАП обтяжує відповідальність).

3. Розмір штрафу визначений у неоподаткованих мінімумах доходів громадян (50), хоча має виражатися у конкретній сумі у гривнях.

4. Не вирішено питання про сплату судового збору.

5. Не роз'яснено порядок сплати штрафу.

У постанові Господарського суду Харківської області від 18.11.2014р. у справі № 922/4155/14:

1. Назва постанови «Постанова про адміністративне правопорушення» не відповідає главі 23 КУпАП. З урахуванням змісту вказаної глави, слід було назвати даний документ: «Постанова у справі про адміністративне правопорушення», або «Постанова про накладення адміністративного стягнення».

¹ Єдиний державний реєстр судових рішень / режим доступу до ресурсу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/12356756> та <http://reyestr.court.gov.ua/Review/50696555>.

2. Зазначено, що постанова винесена за результатами розгляду матеріалів справи за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю “Ол-Інвест”, м. Дніпропетровськ до Товариства з обмеженою відповідальністю “Інтерсвіт 2010”, м. Харків про стягнення 53138,84 грн. – тоді як слід було зазначити: «матеріалів справи про адміністративне правопорушення».

3. Правопорушення вчинено 10.11.14., а постанова винесена 18.11.14р., тобто з пропуском встановленого ст. 277 КУпАП строку.

4. З незрозумілих підстав постанову направлено за місцем роботи правопорушника, хоча судом встановлена адреса його місця проживання.

5. Строки та порядок виконання постанови розписані дуже чітко і докладно, що є позитивним моментом, однак покладення судом на порушника обов'язку сплатити штраф не пізніше як через десять днів з дня отримання постанови не відповідає вимогам ч. 1 ст. 307 КУпАП, згідно з якою штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу.

6. Не вирішено питання про сплату судового збору.

Аналіз відповідної судової практики адміністративних судів та судів загальної юрисдикції дозволяє зробити висновки про те, що: 1) постанови у справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 185³ КУпАП, виносяться у поодиноких випадках, що створює у правопорушників впевненість у власній безкарності; 2) основна маса таких постанов виносяться судами загальної юрисдикції (і це при тому, що для них процедура розгляду даних справ є найбільш складною); 3) розповсюдженою помилкою є постановлення рішення за результатами розгляду справи про прояв неповаги до суду не у формі постанови у справі про адміністративне правопорушення, як того вимагає КУпАП, а у формі окремої ухвали (при цьому в самих окремих ухвалях суди часто визначають, що особа вчинила правопорушення у формі прояву неповаги до суду). Водночас слід зазначити, що винесення господарським судом постанови у справі про адміністративне правопорушення (згідно з приписами КУпАП) та окремої ухвали (в порядку ст. 90 ГПК) не є взаємовиключними процесуальними діями - оскільки прояви

неповаги до суду з боку представників учасника господарського процесу (юридичної особи), вочевидь свідчать про наявність недоліків у діяльності даної юридичної особи, зокрема, в плані добору кадрів та роботи з ними, тому зазначене може бути підставою для винесення окремої ухвали з метою повідомлення керівництва відповідного підприємства (юридичної особи) про наявність вказаних недоліків з метою їх усунення; 4) розповсюдженою помилкою є недостатнє приділення уваги встановленню обставин справи, що мають значення для її правильного вирішення, а саме – з'ясуванню питань щодо наявності обставин, які обтяжують та пом'якшують відповідальність.

Висновки

1. Застосування до осіб, які проявляють неповагу до суду, заходів адміністративної відповідальності є необхідним кроком на шляху забезпечення належної поведінки учасників судового процесу, виховання в суспільстві шанобливого ставлення до суддів і правосуддя.

2. Чинне законодавство створило належні умови для ефективного (швидкого та економічного) застосування заходів адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду.

3. Протокол у справі про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185³ КУпАП, що розглядається господарськими судами, не складається навіть у випадку, коли особа, яка притягується до відповідальності, оспорує допущене правопорушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається.

4. Оціночні поняття, що містяться у диспозиції ч. 1 ст. 185³ КУпАП, такі як «неповага», «явна зневага», а також правило неоскаржуваності постанови у даній категорії справ, надають суду широкі можливості щодо застосування санкції вказаної норми до осіб, які неналежним чином поводять себе у судовому процесі.

5. Притягнення осіб, винних у прояві неповаги до суду, до адміністративної відповідальності є не правом, а обов'язком господарського суду (судді).

Додатки

Додаток 1.

**Постанови господарських судів
у справах про адміністративні правопорушення,
передбачені ст. 185³ КУпАП**

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

91000, м. Луганськ, пл. Героїв ВВВ, За. Тел. 55-17-32

П О С Т А Н О В А

Іменем України

16.11.10 Справа № 17/283.

Суддя Фонова О.С. розглянувши матеріали адміністративної справи ОСОБА_1, що мешкає за адресою: АДРЕСА_1, паспорт серії НОМЕР_1, виданий Стахановським МВ УМВС України у Луганській області 12.12.2000,

Встановив:

В провадженні судді Фонової О.С. знаходиться справа № 17/283 за позовом ТОВ «Чесна музика» до 1-го відповідача ОСОБА_2 особи підприємці ОСОБА_3 та 1-го відповідача МПП «Експрес-Сервіс» про стягнення 70720,00 грн.

16.11.2010 відбулось судове засідання за участю представника 1-го відповідача ОСОБА_2 особи підприємця ОСОБА_3 та 2-го відповідача МПП «Експрес-Сервіс» ОСОБА_1.

В судовому засіданні ОСОБА_4 виявила явну зневагу до суду, що підтверджується звукозаписом, який здійснювався на вимогу даного представника та протоколом судового засідання у справі № 17/283.

Зокрема, ОСОБА_1 вела себе зневажливо під час розгляду справи. На питання суду щодо обґрунтування нормативно своїх

доводів щодо неналежного завірення копій договорів про передачу авторських та суміжних прав, зазначила, що суд відноситься до неї як до підсудної, не надає можливості висловитись.

Судом було зроблено ОСОБА_1 зауваження з приводу виявлення неповаги до суду за вказану поведінку.

Після зауваження суд надав слово ОСОБА_1 продовжувати надавати пояснення, однак вона зазначила, що вона прийшла до суду, а не до адвоката ТОВ «Чесна музика».

Згідно з частиною 1 статті 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, неповага до суду, що виразилась у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в непідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил, тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вказана поведінка ОСОБА_1 свідчить про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил, а тому її дій підпадають під кваліфікацію статті 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

На підставі викладеного, керуючись, ст. 185-3, 221-1, 258, 283 Кодексу України про адміністративні правопорушення, суд

Постановив:

1. Визнати ОСОБА_1 винною у скоєнні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

2. Накласти на ОСОБА_1, що мешкає за адресою: АДРЕСА_1, паспорт серії НОМЕР_1, виданий Стахановським МВ УМВС України у Луганській області 12.12.2000, адміністративний штраф у розмірі 50 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Постанова є остаточною та оскарженню не підлягає.

Суддя

О.С. Фонова

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Держпром, 8-й під'їзд, майдан Свободи, 5, м. Харків, 61022,
тел. приймальня (057) 705-14-50, тел. канцелярія 705-14-41,
факс 705-14-41

ПОСТАНОВА

про адміністративне правопорушення

“18” листопада 2014 р. Справа № 922/4155/14

Господарський суд Харківської області у складі: судді Смірної О.В. одноособово розглянувши матеріали справи за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю “Ол-Інвест”, м. Дніпропетровськ до Товариства з обмеженою відповідальністю “Інтерсвіт 2010”, м. Харків про стягнення 53138,84 грн.

ВСТАНОВИВ:

В провадженні господарського суду Харківської області знаходиться справа № 922/4155/14 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю “Ол-Інвест” м. Дніпропетровськ, до Товариства з обмеженою відповідальністю “Інтерсвіт 2010”, м. Харків, про стягнення 53138,84 грн.

Представник позивача ОСОБА_1 в процесі розгляду справи проявив неповагу до суду.

Зокрема, 28.10.14 р. він сперечався з секретарем судового засідання Ямшиковою М.Ю. щодо неповідомлення його в телефонному режимі про дату та час наступного судового засідання.

10.11.14 р. представник позивача ОСОБА_1 до початку судового засідання дуже голосно в коридорі обурювався щодо неявки відповідача, чим звертав на себе увагу інших учасників судових процесів, та порушував встановлені в суді Правила.

В судовому засіданні 10.11.14 р. ОСОБА_1 порушував порядок під час судового засідання, відмовився надати на вимогу суду уточнені розрахунки до позовної заяви та погрожував суду зверненням зі скаргами до вищестоящих інстанцій.

Ці факти підтверджуються протоколом судового засідання від 10.11.2014 року, показаннями свідків секретарів судового засідання Ямшикової М.Ю. та Коваленко М.Ю.

Згідно зі статтею 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які є учасниками процесу або присутні в судовому засіданні, тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Відповідно до частини 1 статті 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) неповага до суду, що виразилась в непокоренні позивача, відповідача... розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Таким чином в діях представника позивача міститься склад адміністративного правопорушення, який полягає в прояві неповаги до суду, а саме у непокоренні розпорядженням судді, порушенні порядку під час судового засідання та встановлених у суді Правил.

Згідно з ч. 1 статті 221-1 КУпАП справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185-3 КУпАП, розглядають місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України.

Враховуючи вищевикладене, суд вважає за прояв неповаги до суду притягнути представника позивача ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності та накласти на нього штраф в розмірі 50 (п'ятдесят) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 грн.

Згідно пункту 2 частини другої статті 17 Закону України «Про виконавче провадження» постанова суду у справі про адміністративні правопорушення є виконавчим документом.

На підставі ч. 1 ст. 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, керуючись ст. 221-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення суд, -

ПОСТАНОВИВ:

Накласти адміністративне стягнення у вигляді штрафу на ОСОБА_1, який є директором Приватної юридичної фірми «Офферта» та мешкає за адресою: м. Харків, вул. 17-го Партз'їзду, 34А, кв. 57, в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 850 (вісімсот п'ятдесят) гривень 00 копійок.

Постанову направити ОСОБА_1 за місцем роботи (АДРЕСА_1) для добровільного виконання.

Зобов'язати ОСОБА_1 сплатити штраф не пізніше як через десять днів з дня отримання постанови про накладення штрафу за реквізитами: Банк одержувач: ГУДКСУ у Харківській області, Одержувач коштів: УДКСУ у Дзержинському районі м. Харкова Харківської області, Рахунок: 31116106700003, МФО: 851011, Код отримувача (код за ЄДРПОУ): 37999654, Код бюджетної класифікації: 21081100; Призначення платежу: адміністративні штрафи та інші санкції відповідно до частини першої статті 307 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Зобов'язати ОСОБА_1 подати до господарського суду Харківської області документ, що підтверджує сплату штрафу, в п'ятнадцятиденний строк з дня отримання даної постанови.

Попередити, що у випадку не сплати штрафу у добровільному порядку, постанову буде направлено до Відділу державної виконавчої служби за місцем роботи для примусового виконання відповідно до частини першої статті 308 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Постанова суду є остаточною та оскарженню не підлягає.

Суддя

О.В. Смірнова

Додаток 2.

Проект постанови у справі про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185³ КУпАП та зразок її заповнення.

ПОСТАНОВА № _____

про накладення адміністративного стягнення

“__” _____ 20__ року

(місце винесення постанови)

Господарський суд _____ області у складі судді _____

(прізвище, ім'я, по батькові особи, яка винесла постанову)

розглянувши у відкритому судовому засіданні справу про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 185³ КУпАП «Прояв неповаги до суду» щодо _____

(прізвище, ім'я, по батькові, дата та місце народження,

податковий номер або серія та номер паспорта,

місце проживання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності)

_____, який (яка) працює _____

(посада, місце роботи особи, яка притягається до

адміністративної відповідальності)

ВСТАНОВИВ:

(суть порушення, опис обставин, установлених при розгляді справи,

Інформація щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності за ст. 185³ КУпАП протягом останнього року _____

На підставі викладеного, керуючись, ст.ст. 185-3, 221¹, 283, 294, 299, 305, 307 Кодексу України про адміністративні правопорушення,

ПОСТАНОВИВ:

1. _____

(прізвище, ім'я, по батькові особи, яка притягається до відповідальності, місце проживання, податковий номер або серія та номер паспорта*)

визнати винним (винною) у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення, та застосувати до нього (неї) адміністративне стягнення у вигляді накладення штрафу в розмірі _____ неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить _____

(сума цифрами та словами)

2. Зобов'язати _____

(прізвище, ім'я, по батькові особи, яка притягається до адміністративної відповідальності)

_____ сплатити штраф не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому (їй) постанови про накладення штрафу за реквізитами: Банк одержувач: _____, Одержувач коштів: _____

МФО: _____, Рахунок: _____, Код отримувача (код за ЄДРПОУ): _____

Код бюджетної класифікації: _____; Призначення платежу: _____, а також судовий збір у розмірі 0,2 розміру мінімальної заробітної плати що становить _____ (сума цифрами та словами)

за реквізитами: _____

3. Зобов'язати _____

(прізвище, ім'я, по батькові особи, яка притягається до адміністративної відповідальності)

подати копії платіжних документів, що свідчать про сплату штрафу, до господарського суду _____ області не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу.

4. У разі несплати правопорушником _____ штрафу

(указується сума штрафу цифрами та словами)

протягом 15 днів він буде стягнутий у примусовому порядку згідно зі ст. 308 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Постанова суду підлягає виконанню з моменту її винесення, є остаточною та оскарженню не підлягає.

Суддя _____ (підпис) _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

М. П.

Постанову одержав(ла)

_____ (підпис, прізвище, ініціали особи, яка притягнута до відповідальності)

“ ___ ” _____ 20__ року

Зразок заповнення постанови¹

ПОСТАНОВА № 922/2514/2016/АП

про накладення адміністративного стягнення

«21» січня 2016 року

Господарський суд Харківської області у складі судді Поважного С. М., розглянувши у відкритому судовому засіданні справу про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 185³ КУпАП «Прояв неповаги до суду» щодо громадянки України Щоцької Катерини Миколаївни, 08 березня 1965 року народження, уродженка м. Кобеляки Полтавської області, паспорт серії БК № 112233, виданий Кобеляцьким РВ МВС України Полтавської області 01.02.2003р., проживає у м. Харків, вул. Академіка Павлова, 46, не працює.

ВСТАНОВИВ:

В провадженні судді Поважного С. М. знаходиться справа № № 922/2514/2016 за позовом ТОВ «Запорізькі сувеніри» до ТОВ «Знані кидали» про стягнення 100 000,00 грн.

21.01.2016 відбулось судове засідання за участю представників позивача та відповідача. Як вільний слухач в залі судового засідання була присутня гр. Щоцька К. М.

Під час судового засідання гр. Щоцька К. М. неодноразово перебивала головуючого та представників сторін, вигукувала політичні гасла та вимагала надати їй можливість висловитися з приводу предмету спору. На розпорядження головуючого і вимоги припи-

¹ Більш розгорнутий зразок постанови по справі про адміністративне правопорушення пропонує О. В. Бринцев у своїй роботі «Методичні рекомендації щодо припинення і фіксації правопорушень під час здійснення провадження у господарських справах та щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185³ КУпАП «Прояв неповаги до суду»»: нак.-практ. посібн. – Х.: 2015. – 66 с.

нити протиправну дію гр. Щоцька К. М. не реагувала та продовжувала порушувати порядок під час судового засідання, чим виявила явну зневагу до суду і вчинила правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

Ці факти підтверджуються звукозаписом, протоколом судового засідання від 21.01.2016 року, показаннями свідків (представниками позивача – Солоненко С. А. і відповідача Кущик В. С.), секретарем судового засідання Яшко Ю. Ю.

Гр. Щоцька К. М. у своїх поясненнях вину у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185³ КУпАП не визнала та зазначила, що має право висловлювати власні думки де завгодно і як вважає за потрібне. Пояснила також, що неодноразово подібним чином поводи́ла себе у різних судах, але жодного разу питання про притягнення її до адміністративної відповідальності не поставало. Це, на її думку і є справжньою демократією.

Інформація щодо притягнення гр. Щоцької К. М. до адміністративної відповідальності за ст. 185³ КУпАП протягом останнього року відсутня.

Обставини, що пом'якшують відповідальність відсутні. Продовження Щоцькою К. М. протиправної поведінки, незважаючи на вимогу головуючого припинити її є, відповідно до ст. 35 КУпАП, обставиною, що обтяжує відповідальність правопорушника.

На підставі викладеного, керуючись, ст. ст. 35, 185-3, 221¹, 283, 294, 299, 305, 307 Кодексу України про адміністративні правопорушення,

ПОСТАНОВИВ:

1. Щоцьку Катерину Миколаївну, паспорт серії БК № 112233, виданий Кобеляцьким РВ МВС України Полтавської області 01.02.2003р., проживає у м. Харків, вул. Академіка Павлова, 46, визнати виною у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст.185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення, та застосувати до неї адміністративне стягнення у вигляді накладення штрафу в розмірі 70 (сімдесяти) неоподатко-

вуваних мінімумів доходів громадян, що становить 1190,00 (Одна тисяча сто дев'яносто) гривень 00 копійок.

2. Зобов'язати Щоцьку Катерину Миколаївну сплатити штраф не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу за реквізитами: Банк одержувач: ГУДКСУ у Харківській області, Одержувач коштів: УДКСУ у Держинському районі м. Харкова Харківської області, Рахунок: 31116106700003, МФО: 851011, Код отримувача (код за ЄДРПОУ): 37999654, Код бюджетної класифікації: 21081100; Призначення платежу: адміністративні штрафи та інші санкції відповідно до частини першої статті 307 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також судовий збір у розмірі 0,2 розміру мінімальної заробітної плати що становить 275,60 (двісті сімдесят п'ять) гривень 60 копійок за реквізитами: Банк одержувач: ГУДКСУ у Харківській області, Одержувач коштів: УДКСУ у Держинському районі м. Харкова Харківської області, Рахунок: 31116106700003, МФО: 851011, Код отримувача (код за ЄДРПОУ): 37999654, Код бюджетної класифікації: 21081100; Призначення платежу: судовий збір за ухвалення судом постанови про накладення адміністративного стягнення.

3. Зобов'язати Щоцьку Катерину Миколаївну надати документи, що свідчать про сплату штрафу, до Господарського суду Харківської області не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення їй постанови про накладення штрафу.

4. У разі несплати правопорушником 1190,00 (Одна тисяча сто дев'яносто) гривень 00 копійок штрафу та 275,60 (двісті сімдесят п'ять) гривень 60 копійок судового збору, протягом 15 днів вони будуть стягнуті у примусовому порядку згідно зі ст. 308 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Постанова суду підлягає виконанню з моменту її винесення, є остаточною та оскарженню не підлягає.

Суддя _____ Поважний С. М.
(підпис)

М. П.

Постанову одержала

_____
(підпис, прізвище, ініціали особи, яка притягнута до відповідальності)

“ ___ ” _____ 2016 року

Додаток 3

Законодавчі акти (витяги)

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР

(витяг)

Стаття 126. Незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією і законами України.

Вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється.

Стаття 129. Судді при здійсненні правосуддя незалежні і підкоряються лише закону.

Судочинство провадиться суддею одноособово, колегією суддів чи судом присяжних.

Основними засадами судочинства є:

- 1) законність;
- 2) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
- 3) забезпечення доведеності вини;
- 4) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;
- 5) підтримання державного обвинувачення в суді прокурором;
- 6) забезпечення обвинуваченому права на захист;

7) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;

8) забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішень суду, крім випадків, встановлених законом;

9) обов'язковість рішень суду.

Законом можуть бути визначені також інші засади судочинства в судах окремих судових юрисдикцій.

За неповагу до суду і судді винні особи притягаються до юридичної відповідальності.

ПЛЕНУМ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 13 червня 2007 року N 8

Про незалежність судової влади

(витяг)

1. Професійні судді (далі - судді) та залучені у визначених законом випадках для здійснення правосуддя представники народу є носіями судової влади в Україні, які здійснюють правосуддя незалежно від законодавчої та виконавчої влади. Судді є посадовими особами судової влади, які відповідно до Конституції та законів України наділені повноваженнями здійснювати правосуддя і виконувати свої обов'язки на професійній основі в Конституційному Суді України та судах загальної юрисдикції.

При здійсненні правосуддя судді повинні утверджувати гарантовану Конституцією (254к/96-ВР) та законами України незалежність та самостійність судів, підвищувати авторитет судової влади, забезпечувати обов'язковість судових рішень шляхом справедливого, неупередженого і своєчасного розгляду та вирішення судових справ, дотримання присяги судді, належного правового реагування на факти тиску на них, втручання в судову діяльність та інші протиправні посягання на правосуддя.

За наявності підстав вважати, що відбувається посягання на незалежність судді щодо неупередженого вирішення судових справ, він повинен вжити заходів для припинення такого посягання та притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності.

16. У кожному випадку, коли буде встановлено, що особа вчинила умисні дії, які свідчать про неповагу до суду, необхідно вирішувати питання про притягнення винних до відповідальності за статтею 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Неповага до суду може виражатись у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача, у непідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуючого, порушенні порядку під час судового засідання, а також у вчиненні будь-ким інших дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

введено в дію з 1 березня 1992 року

Постановою Верховної Ради України

від 6 листопада 1991 року N 1799-XII

(витяг)

Стаття 74. Порядок ведення засідання

Порядок ведення засідання визначається суддею, а в разі розгляду справи трьома суддями - суддею, головуєчим у засіданні.

Суддя оголошує склад господарського суду, роз'яснює учасникам судового процесу їх права та обов'язки і сприяє у здійсненні належних їм прав.

У засіданні заслуховуються представники позивача і відповідача та інші особи, які беруть участь у засіданні.

Учасники судового процесу, а також інші особи, присутні в залі судового засідання, зобов'язані беззаперечно виконувати розпорядження головуєчого, додержуватися в судовому засіданні встановленого порядку та утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил. За неповагу до суду винні особи притягуються до відповідальності, встановленої законом. Питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду вирішується судом негайно після вчинення порушення, у зв'язку з чим у судовому засіданні із розгляду господарської справи оголошується перерва.

КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

введено в дію з 1 червня 1985 року

Постановою Верховної Ради Української РСР

від 7 грудня 1984 року N 8074-X

(витяг)

Стаття 1. Завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення

Завданням Кодексу України про адміністративні правопорушення є охорона прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством.

Стаття 12. Вік, після досягнення якого настає адміністративна відповідальність

Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку.

Стаття 13. Відповідальність неповнолітніх

До осіб віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років, які вчинили адміністративні правопорушення, застосовуються заходи впливу, передбачені статтею 24¹ цього Кодексу.

У разі вчинення особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років адміністративних правопорушень, передбачених статтями 44, 51, 121 - 127, частинами першою, другою і третьою статті 130, статтею 139, частиною другою статті 156, статтями 173, 174, 185, 190 - 195 цього Кодексу, вони підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах. З урахуванням характеру вчиненого правопорушення та особи правопорушника до зазначених осіб (за винятком осіб, які вчинили правопорушення, передбачені статтею 185) можуть бути застосовані заходи впливу, передбачені статтею 24¹ цього Кодексу.

Стаття 17. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність

Особа, яка діяла в стані крайньої необхідності, необхідної оборони або яка була в стані неосудності, не підлягає адміністративній відповідальності.

Стаття 18. Крайня необхідність

Не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена цим Кодексом або іншими законами, що встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, яка загрожує державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління, якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути усунута іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода.

Стаття 19. Необхідна оборона

Не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена цим Кодексом або іншими законами, що встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані необхідної оборони, тобто при захисті державного або громадського порядку, власності, прав і свобод громадян, установлене

ного порядку управління від протиправного посягання шляхом заподіяння посягаючому шкоди, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

Перевищенням меж необхідної оборони визнається явна невідповідність захисту характерові і суспільній шкідливості посягання.

Стаття 20. Неосудність

Не підлягає адміністративній відповідальності особа, яка під час вчинення протиправної дії чи бездіяльності була в стані неосудності, тобто не могла усвідомлювати свої дії або керувати ними внаслідок хронічної душевної хвороби, тимчасового розладу душевної діяльності, слабоумства чи іншого хворобливого стану.

Стаття 21. Передача матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд, громадської організації або трудового колективу

Особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, крім посадової особи, звільняється від адміністративної відповідальності з передачею матеріалів на розгляд громадської організації або трудового колективу, якщо з урахуванням характеру вчиненого правопорушення і особи правопорушника до нього доцільно застосувати захід громадського впливу.

Про заходи громадського впливу, застосовані до осіб, які вчинили правопорушення, передбачені статтею 51, частиною першою статті 129, частинами першою і другою статті 130, статтями 156, 173, 176, 177, 178 - 180 цього Кодексу, власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган або громадська організація повинні не пізніше як у десятиденний строк з дня одержання матеріалів повідомити орган (посадову особу), який надіслав матеріали.

Стаття 22. Можливість звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення

При малозначності вчиненого адміністративного правопорушення орган (посадова особа), уповноважений вирішувати справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитись усним зауваженням.

Стаття 23. Мета адміністративного стягнення

Адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Стаття 33. Загальні правила накладення стягнення за адміністративне правопорушення

Стягнення за адміністративне правопорушення накладається у межах, установлених цим Кодексом та іншими законами України.

При накладенні стягнення враховуються характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, крім випадків накладення стягнення за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксованому в автоматичному режимі.

Стаття 34. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення

Обставинами, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення, визнаються:

- 1) щире розкаяння винного;

2) відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди;

3) вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин;

4) вчинення правопорушення неповнолітнім;

5) вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року.

Законами України може бути передбачено й інші обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Орган (посадова особа), який вирішує справу про адміністративне правопорушення, може визнати пом'якшуючими і обставини, не зазначені в законі.

Стаття 35. Обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення

Обставинами, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення, визнаються:

1) продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її;

2) повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; вчинення правопорушення особою, яка раніше вчинила кримінальне правопорушення;

3) втягнення неповнолітнього в правопорушення;

4) вчинення правопорушення групою осіб;

5) вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин;

6) вчинення правопорушення в стані сп'яніння. Орган (посадова особа), який накладає адміністративне стягнення, залежно від характеру адміністративного правопорушення може не визнати дану обставину обтяжуючою.

Стаття 36. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень

При вчиненні однією особою двох або більше адміністративних правопорушень адміністративне стягнення накладається за кожне правопорушення окремо.

Якщо особа вчинила кілька адміністративних правопорушень, справи про які одночасно розглядаються одним і тим же органом (посадовою особою), стягнення накладається в межах санкції, встановленої за більш серйозне правопорушення з числа вчинених. До основного стягнення в цьому разі може бути приєднано одне з додаткових стягнень, передбачених статтями про відповідальність за будь-яке з вчинених правопорушень.

Стаття 37. Обчислення строків адміністративного стягнення

Строк адміністративного арешту обчислюється добами, виправних робіт - місяцями або днями, позбавлення спеціального права - роками, місяцями або днями.

Стаття 38. Строки накладення адміністративного стягнення

Адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніше як через два місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу підвідомчі суду (судді).

Якщо справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу чи інших законів підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладено не пізніше як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніше як через три місяці з дня його виявлення, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначені у частині третій цієї статті.

Адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, а також правопорушень, передбачених статтями 164-14, 212-15, 212-21 цього Кодексу, може бути накладено протягом трьох місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення.

У разі закриття кримінального провадження, але за наявності в діях порушника ознак адміністративного правопорушення, адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через місяць з дня прийняття рішення про закриття кримінального провадження.

Стаття 39. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню

Якщо особа, піддана адміністративному стягненню, протягом року з дня закінчення виконання стягнення не вчинила нового адміністративного правопорушення, то ця особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню.

Стаття 40. Покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду

Якщо у результаті вчинення адміністративного правопорушення заподіяно майнову шкоду громадянинові, підприємству, установі або організації, то адміністративна комісія, виконавчий орган сільської, селищної, міської ради під час вирішення питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення має право одночасно вирішити питання про відшкодування винним

майнової шкоди, якщо її сума не перевищує двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а суддя районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду - незалежно від розміру шкоди, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті.

Коли шкоду заподіяно неповнолітнім, який досяг шістнадцяти років і має самостійний заробіток, а сума шкоди не перевищує одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян, суддя має право покласти на неповнолітнього відшкодування заподіяної шкоди або зобов'язати своєю працею усунути її.

В інших випадках питання про відшкодування майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, вирішується в порядку цивільного судочинства.

Стаття 40¹. Судовий збір

Судовий збір у провадженні по справі про адміністративне правопорушення у разі винесення судом (суддею) постанови про накладення адміністративного стягнення сплачується особою, на яку накладено таке стягнення.

Розмір і порядок сплати судового збору встановлюється законом.

Стаття 185³. Прояв неповаги до суду

Неповага до суду, що виразилась у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в невідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил, -

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Злісне ухилення експерта, перекладача від явки в суд -

тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 213. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення

Справи про адміністративні правопорушення розглядаються:

1) адміністративними комісіями при виконавчих комітетах сільських, селищних, міських рад;

2) виконавчими комітетами сільських, селищних, міських рад;

(Пункт третій статті 213 виключений на підставі Закону N 244/94-ВР від 15.11.94)

4) районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами (суддями), а у випадках, передбачених цим Кодексом, місцевими адміністративними та господарськими судами, апеляційними судами, вищими спеціалізованими судами та Верховним Судом України;

5) органами внутрішніх справ, органами державних інспекцій та іншими органами (посадовими особами), уповноваженими на те цим Кодексом.

Стаття 214. Розмежування компетенції органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення

Адміністративні комісії при виконавчих органах сільських, селищних, міських рад вирішують усі справи про адміністративні правопорушення, за винятком віднесених цим Кодексом до відання інших органів (посадових осіб).

Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів, органи внутрішніх справ, органи державних інспекцій та інші уповноважені органи (пункт 5 статті 213) розглядають справи про адміністративні правопорушення, віднесені цим Кодексом до їх відання.

Стаття 215. Порядок утворення колегіальних органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення

Адміністративні комісії утворюються відповідними органами місцевого самоврядування у складі голови, заступника голови, відповідального секретаря, а також членів комісії. В адміністративних комісіях при виконавчих органах міських рад є посада звільненого відповідального секретаря комісії. Порядок діяльності адміністративних комісій встановлюється цим Кодексом та іншими законодавчими актами України.

Адміністративні комісії при виконавчих комітетах районних у містах рад утворюються у разі надання районній у місті раді та її виконавчому комітету відповідних повноважень міською радою.

Порядок утворення інших колегіальних органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, а також порядок розгляду справ у цих органах визначаються законами України.

Стаття 216. Правомочність засідань колегіальних органів

Адміністративні комісії мають право розглядати справи про адміністративні правопорушення при наявності не менш як половини членів їх складу, а виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад - при наявності не менш як двох третин від загального складу виконавчого комітету.

Правомочність засідань інших колегіальних органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, встановлюється законодавством України.

Стаття 221¹. Місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України

Місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185³ цього Кодексу.

Постанова суду, прийнята за результатами розгляду такої справи, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Стаття 247. Обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення

Провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин:

- 1) відсутність події і складу адміністративного правопорушення;
- 2) недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку;
- 3) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність;
- 4) вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- 5) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;
- 6) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;

7) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених статтею 38 цього Кодексу;

8) наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні по даному факту;

9) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження в справі.

Стаття 251. Докази

Доказами в справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами.

Стаття 252. Оцінка доказів

Орган (посадова особа) оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом і правосвідомістю.

Стаття 254. Складення протоколу про адміністративне правопорушення

Про вчинення адміністративного правопорушення складається протокол уповноваженими на те посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності.

Протокол про адміністративне правопорушення, у разі його оформлення, складається у двох екземплярах, один з яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Протокол не складається у випадках, передбачених статтею 258 цього Кодексу.

Стаття 255. Особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення

У справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218 - 221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення мають право складати:

7¹) судовий розпорядник (стаття 185³);

Стаття 256. Зміст протоколу про адміністративне правопорушення

У протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються: дата і місце його складення, посада, прізвище, ім'я, по бать-

кові особи, яка склала протокол; відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (у разі її виявлення); місце, час вчинення і суть адміністративного правопорушення; нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення; прізвища, адреси свідків і потерпілих, якщо вони є; пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності; інші відомості, необхідні для вирішення справи. Якщо правопорушенням заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі.

Протокол підписується особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності; при наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписано також і цими особами.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підписання протоколу, в ньому робиться запис про це. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до протоколу, а також викласти мотиви свого відмовлення від його підписання.

При складенні протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються його права і обов'язки, передбачені статтею 268 цього Кодексу, про що робиться відмітка у протоколі.

Стаття 258. Випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається

Протокол не складається в разі вчинення адміністративних правопорушень, передбачених статтями 70, 77, частиною третьою статті 85, статтею 153, якщо розмір штрафу не перевищує трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, частиною першою статті 85, якщо розмір штрафу не перевищує семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, статтею 107

(у випадках вчинення правопорушень, перелічених в частині третій статті 238), частиною третьою статті 109, статтями 110, 115, частинами першою, третьою і п'ятою статті 116, частиною третьою статті 116², частинами першою і третьою статті 117 (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження на місці вчинення правопорушення), статтями 118, 119, статтями 134, 135, 185³ цього Кодексу, якщо особа не оспорує допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається.

Протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі.

Протоколи не складаються і в інших випадках, коли відповідно до закону штраф накладається і стягується, а попередження оформлюється на місці вчинення правопорушення.

У випадках, передбачених частинами першою та другою цієї статті, уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 цього Кодексу.

Якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа оспорить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 цього Кодексу, крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185³ цього Кодексу та правопорушень у сфері забезпечення дорожнього руху, у тому числі зафіксованих в автоматичному режимі. Цей протокол є додатком до постанови у справі про адміністративне правопорушення.

Постанова у справі про адміністративне правопорушення складається у двох екземплярах, один з яких вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

У разі виявлення адміністративного правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованого за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, протокол про адміністративне правопорушення не складається, а постанова у справі про адміністративне правопорушення виноситься без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Копії постанови у справі про адміністративне правопорушення та матеріалів, зафіксованих за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, надсилаються особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, протягом трьох днів з дня винесення такої постанови.

Стаття 268. Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

При розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 44, статтями 51, 146, 160, 172⁴ - 172⁹, 173, 173², частиною третьою статті 178, статтями 185, 185¹, статтями 185⁷, 187 цього Кодексу, присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язковою. У разі ухилення від явки на виклик органу внутрішніх справ або судді районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду цю особу може бути органом внутрішніх справ (Національною поліцією) піддано приводу.

Законами України може бути передбачено й інші випадки, коли явка особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, в орган (до посадової особи), який вирішує справу, є обов'язковою.

Стаття 271. Захисник

У розгляді справи про адміністративне правопорушення можуть брати участь адвокат, інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. Ці особи мають право знайомитися з матеріалами справи; заявляти клопотання; за дорученням особи, яка його запросила, від її імені подавати скарги на рішення органу (посадової особи), який розглядає справу, а також мають інші права, передбачені законами України.

Повноваження адвоката на участь у розгляді справи підтверджуються довіреністю на ведення справи, посвідченою нотаріусом або посадовою особою, якій відповідно до закону надано право посвідчувати довіреності, або ордером чи дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, або договором про надання правової допомоги. До ордера обов'язково додається витяг з договору, в якому зазначаються повноваження адвоката або обмеження його прав на вчинення окремих дій як захисника. Витяг засвідчується підписами сторін.

Якщо особа є суб'єктом права на безоплатну вторинну правову допомогу, у розгляді справи про адміністративне правопорушення може брати участь адвокат, який призначений Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Зазначений адвокат має права, передбачені частиною першою цієї статті та іншими законами.

Повноваження адвоката, призначеного Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, підтверджуються дорученням, що видається Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Стаття 277. Строки розгляду справ про адміністративні правопорушення

Справа про адміністративне правопорушення розглядається у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання органом (посадовою особою), правомочним розглядати справу, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи.

Справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 42², частиною першою статті 44, статтями 44¹, 106¹, 106², 162, 173, 173¹, 173², 178, 185, частиною першою статті 185³, статтями 185⁷, 185¹⁰, 188²², 203 - 206¹, розглядаються протягом доби, статтями 146, 160, 185¹, 212⁷ - 212²⁰ - у триденний строк, статтями 461, 51, 166⁹, 176 і 188³⁴ - у п'ятиденний строк, статтями 101 - 103 цього Кодексу - у семиденний строк.

Законами України може бути передбачено й інші строки розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Строк розгляду адміністративних справ про адміністративні корупційні правопорушення зупиняється судом у разі якщо особа, щодо якої складено протокол про адміністративне корупційне правопорушення, умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відрядженні чи на лікуванні, у відпустці тощо).

Стаття 278. Підготовка до розгляду справи про адміністративне правопорушення

Орган (посадова особа) при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення вирішує такі питання:

- 1) чи належить до його компетенції розгляд даної справи;
- 2) чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення;
- 3) чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду;
- 4) чи витребувано необхідні додаткові матеріали;
- 5) чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката.

Стаття 279. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення

Розгляд справи розпочинається з оголошення складу колегіального органу або представлення посадової особи, яка розглядає дану справу.

Головуючий на засіданні колегіального органу або посадова особа, що розглядає справу, оголошує, яка справа підлягає розгляду, хто притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснює особам, які беруть участь у розгляді справи, їх права і обов'язки. Після цього оголошується протокол про адміністративне правопорушення. На засіданні заслуховуються особи, які беруть участь у розгляді справи, досліджуються докази і вирішуються клопотання.

Стаття 280. Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про адміністративне правопорушення

Орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Стаття 281. Протокол засідання колегіального органу по справі про адміністративне правопорушення

При розгляді колегіальним органом справи про адміністративне правопорушення ведеться протокол, в якому зазначаються:

- 1) дата і місце засідання;
- 2) найменування і склад органу, який розглядає справу;
- 3) зміст справи, що розглядається;
- 4) відомості про явку осіб, які беруть участь у справі;
- 5) пояснення осіб, які беруть участь у розгляді справи, їх клопотання і результати їх розгляду;
- 6) документи і речові докази, досліджені при розгляді справи;
- 7) відомості про оголошення прийнятої постанови і роз'яснення порядку та строків її оскарження.

Протокол засідання колегіального органу підписується головуючим на засіданні і секретарем цього органу.

Стаття 283. Зміст постанови по справі про адміністративне правопорушення

Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить постанову по справі. Постанова виконавчого органу сільської, селищної, міської ради по справі про адміністративне правопорушення приймається у формі рішення.

Постанова повинна містити: найменування органу (посадової особи), який виніс постанову, дату розгляду справи; відомості про особу, щодо якої розглядається справа; опис обставин, установлених при розгляді справи; зазначення нормативного акта, який передбачає відповідальність за дане адміністративне правопорушення; прийняте по справі рішення.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, крім даних, визначених частиною другою цієї статті, повинна містити відомості про:

дату, час і місце вчинення адміністративного правопорушення;

транспортний засіб, який зафіксовано в момент вчинення правопорушення (марка, модель, номерний знак);

технічний засіб, яким здійснено фото або відеозапис;

розмір штрафу та порядок його сплати;

правові наслідки невиконання адміністративного стягнення та порядок його оскарження;

відривну квитанцію із зазначенням реквізитів та можливих способів оплати адміністративного стягнення у вигляді штрафу.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, крім даних, визначених частинами другою і

третьою цієї статті, повинна містити відомості про адресу веб-сайта в мережі Інтернет, на якому особа може ознайомитися із зображенням чи відеозаписом транспортного засобу в момент вчинення адміністративного правопорушення, ідентифікатор для доступу до зазначеної інформації та порядок звільнення від адміністративної відповідальності.

Якщо при вирішенні питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення органами (посадовими особами), переліченими у пунктах 1 - 4 статті 213 цього Кодексу, одночасно вирішується питання про відшкодування винним майнової шкоди, то в постанові по справі зазначаються розмір шкоди, що підлягає стягненню, порядок і строк її відшкодування.

Постанова по справі повинна містити вирішення питання про вилучені речі і документи, а також вказівку про порядок і строк її оскарження.

Постанова суду (судді) про накладення адміністративного стягнення повинна містити положення про стягнення з особи, щодо якої її винесено, судового збору.

Постанова колегіального органу приймається простою більшістю голосів членів колегіального органу, присутніх на засіданні.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення підписується посадовою особою, яка розглянула справу, а постанова колегіального органу - головуючим на засіданні і секретарем цього органу.

У випадках, передбачених законодавством України, про захід стягнення робиться відповідний запис на протоколі про адміністративне правопорушення або постанова оформляється іншим установленим способом.

Стаття 284. Види постанов по справі про адміністративне правопорушення

По справі про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить одну з таких постанов:

- 1) про накладення адміністративного стягнення;
- 2) про застосування заходів впливу, передбачених статтею 241 цього Кодексу;
- 3) про закриття справи.

Постанова про закриття справи виноситься при оголошенні усного зауваження, передачі матеріалів на розгляд громадської організації чи трудового колективу або передачі їх прокурору, органу досудового розслідування, а також при наявності обставин, передбачених статтею 247 цього Кодексу.

Стаття 285. Оголошення постанови по справі про адміністративне правопорушення і вручення копії постанови

Постанова оголошується негайно після закінчення розгляду справи. Копія постанови протягом трьох днів вручається або висилається особі, щодо якої її винесено.

Копія постанови в той же строк вручається або висилається потерпілому на його прохання.

Копія постанови вручається під розписку. У разі якщо копія постанови висилається, про це робиться відповідна відмітка у справі.

По справах про порушення митних правил копія постанови вручається особам, щодо яких її винесено, в порядку, встановленому Митним кодексом України.

У випадках, передбачених статтею 258 цього Кодексу, копія постанови уповноваженої посадової особи у справі про адміністративне правопорушення вручається особі, щодо якої її винесено, на місці вчинення правопорушення.

По справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 174 і 191 цього Кодексу, щодо особи, якій вогнепальну зброю, а також бойові припаси ввірено у зв'язку з виконанням службових обов'язків або передано в тимчасове користування підприємством, установою, організацією, суд надсилає копію постанови, крім того, відповідному підприємству, установі або організації для відома і органу внутрішніх справ для розгляду питання про заборону цій особі користуватися вогнепальною зброєю.

Постанова суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне корупційне правопорушення у триденний строк з дня набрання нею законної сили направляється відповідному органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, державному чи виборному органу, власнику юридичної особи або уповноваженому ним органу для вирішення питання про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності, усунення її згідно із законодавством від виконання функцій держави, якщо інше не передбачено законом, а також усунення причин та умов, що сприяли вчиненню цього правопорушення.

Постанова суду про накладення адміністративного стягнення за повторне вчинення порушення вимог законодавства у сфері ліцензування та з питань видачі документів дозвільного характеру, передбачених статтями 166¹⁰, 166¹² цього Кодексу, у триденний строк з дня набрання нею законної сили направляється відповідному органу державної влади, органу місцевого самоврядування для прийняття рішення згідно із законом.

Особливості вручення постанови про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, визначаються статтями 279¹ і 279² цього Кодексу.

Стаття 294. Набрання постановою судді у справі про адміністративне правопорушення законної сили та перегляд постанови

Постанова судді у справах про адміністративне правопорушення набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, за винятком постанов про застосування стягнення, передбаченого статтею 32 цього Кодексу, а також постанов, прийнятих за результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185³ цього Кодексу.

Стаття 299. Звернення постанови до виконання

Постанова про накладення адміністративного стягнення підлягає виконанню з моменту її винесення, якщо інше не встановлено цим Кодексом та іншими законами України.

При оскарженні постанови про накладення адміністративного стягнення постановою підлягає виконанню після залишення скарги без задоволення, за винятком постанов про застосування заходу стягнення у вигляді попередження, а також у випадках накладення штрафу, що стягується на місці вчинення адміністративного правопорушення.

Постанова про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу, крім постанов про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксовані в автоматичному режимі, підлягає примусовому виконанню після закінчення строку, встановленого частиною першою статті 307 цього Кодексу.

Постанова про накладення адміністративного стягнення звертається до виконання органом (посадовою особою), який виніс постанову.

Стаття 302. Припинення виконання постанови про накладення адміністративного стягнення

За наявності обставин, зазначених у пунктах 5, 6 і 9 статті 247 цього Кодексу, орган (посадова особа), який виніс постанову про накладення адміністративного стягнення, припиняє її виконання.

Стаття 303. Давність виконання постанов про накладення адміністративних стягнень

Не підлягає виконанню постанова про накладення адміністративного стягнення, якщо її не було звернуто до виконання протягом трьох місяців з дня винесення. В разі оскарження постанови перебіг строку давності зупиняється до розгляду скарги. У разі відстрочки виконання постанови відповідно до статті 301 цього Кодексу перебіг строку давності зупиняється до закінчення строку відстрочки.

Законами України може бути встановлено й інші, більш тривалі строки для виконання постанов по справах про окремі види адміністративних правопорушень.

Стаття 305. Контроль за виконанням постанови про накладення адміністративного стягнення

Контроль за правильним і своєчасним виконанням постанови про накладення адміністративного стягнення здійснюється органом (посадовою особою), який виніс постанову, та іншими органами державної влади в порядку, встановленому законом.

Стаття 307. Строки і порядок виконання постанови про накладення штрафу

Штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу, крім випадків, передбачених статтею 3001 цього

Кодексу, а в разі оскарження такої постанови - не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня повідомлення про залишення скарги без задоволення.

У разі відсутності самостійного заробітку в осіб віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років, які вчинили адміністративне правопорушення, штраф стягується з батьків або осіб, які їх замінюють.

Штраф, накладений за вчинення адміністративного правопорушення, вноситься порушником в установу банку України, за винятком штрафу, що стягується на місці вчинення правопорушення, якщо інше не встановлено законодавством України.

Стаття 308. Примусове виконання постанови про стягнення штрафу

У разі несплати правопорушником штрафу у строк, установлений частиною першою статті 307 цього Кодексу, постанова про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до відділу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцезнаходженням його майна в порядку, встановленому законом.

У порядку примусового виконання постанови про стягнення штрафу за вчинення адміністративного правопорушення з правопорушника стягується:

подвійний розмір штрафу, визначеного у відповідній статті цього Кодексу та зазначеного у постанові про стягнення штрафу;

витрати на облік зазначених правопорушень. Розмір витрат на облік правопорушень визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 310. Закінчення провадження по виконанню постанови про накладення штрафу

Постанова про накладення штрафу, за якою стягнення штрафу проведено повністю, з відміткою про виконання повертається органів (посадовій особі), який виніс постанову.

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

від 5 квітня 2001 року

№ 2341-III

(витяг)

Стаття 376. Втручання в діяльність судових органів

1. Втручання в будь-якій формі в діяльність судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення -

карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців.

2. Ті самі дії, якщо вони перешкодили запобіганню злочину чи затриманню особи, яка його вчинила, або вчинені особою з використанням свого службового становища, -

караються позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років або арештом на строк до шести місяців, або позбавленням волі на строк до трьох років.

**ЗАКОН УКРАЇНИ
ПРО СУДОВИЙ ЗБІР**

8 липня 2011 року

№ 3674-VI

(витяг)

Стаття 4. Розміри ставок судового збору

1. Судовий збір справляється у відповідному розмірі від мінімальної заробітної плати у місячному розмірі, встановленої законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду, - у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.

2. Ставки судового збору встановлюються у таких розмірах:

<i>Найменування документа і дії, за яку справляється судовий збір, та платника судового збору</i>	<i>Ставка судового збору</i>
5. У разі ухвалення судом постанови про накладення адміністративного стягнення	0,2 розміру мінімальної заробітної плати

**Р І Ш Е Н Н Я
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

Справа “Гурепка проти України”
(Заява № 61406/00)

Страсбург 6 вересня 2005 року

Переклад офіційний

(витяг)

29. Пункт 1 статті 185-3 Кодексу (80731-10) передбачав накладення штрафу або адміністративний арешт на строк до п’ятнадцяти діб за неповагу до суду, яка могла бути, серед іншого, у вигляді повторної неявки в суд.

30. Стаття 287 Кодексу (80732-10) передбачала, що рішення про накладення адміністративного стягнення може бути оскаржено, за винятком рішень, винесених судом першої інстанції. Останні є остаточними і не можуть бути предметом звичайної процедури оскарження, за винятком випадків, передбачених законодавством.

51. Суд повторює, що стаття 13 Конвенції (995_004) як така не гарантує право на оскарження або право на перегляд другою інстанцією (див. *Korczynski v. Poland* (dec), no. 28863/95, 1 July 1998, and *Csepyova v. Slovakia* (dec), no. 67199/01, 14 May 2002). Тим не менше, якщо оспорюване провадження характеризується як “кримінальне” в цілях Конвенції (див. *Ravnsborg v. Sweden*, judgment of 23 March 1994, Series A no. 283-B), скарга заявника може бути розглянута за статтею 2 Протоколу № 7 до Конвенції (994_804), яка передбачає наступне:

“1. Кожен, кого суд визнав винним у вчиненні кримінального правопорушення, має право на перегляд судом вищої інстанції факту визнання його винним або винесеного йому вироку. Здійс-

нення цього права, включаючи підстави, на яких воно може бути здійснене, регулюється законом.

2. Із цього права можуть робитися винятки для незначних правопорушень, як це передбачено законом, або в разі коли відповідну особу судив у першій інстанції найвищий суд, або коли її було визнано винною і засуджено після оскарження виправдального вироку.”

55. З огляду на свою усталену прецедентну практику, Суд не має сумніву, що в силу суворості санкції дана справа за суттю є кримінальною, а адміністративне покарання фактично носило кримінальний характер з усіма гарантіями статті 6 Конвенції (995_004), та, відповідно, й статті 2 Протоколу N 7 до Конвенції (994_804) (див. Engel and others v. the Netherlands, judgment of 8 June 1976, Series A no. 22, параграфи 82-83; Ozturk v. Germany, judgment of 21 February 1984, Series A no. 73, параграфи 48-50; Escoubet v. Belgium judgment [GC], no. 26780/95, параграф 32, ECHR 1999-VII; Ezeh and Connors v. the United Kingdom [GC], nos. 39665/98 and 40086/98, ECHR 2003-X).

Р І Ш Е Н Н Я

ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Справа “Корнев і Карпенко
проти України”

(Заява N 17444/04)

Страсбург, 21 жовтня 2010 року

Переклад офіційний

(витяг)

28. Згідно зі статтею 277 Кодексу (80732-10) справи про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 185-3 (80731-10), розглядаються протягом доби.

58. Заявниця скаржилася, посилаючись на пункт 3(b) статті 6 Конвенції (995_004) що вона не мала часу для підготовки свого захисту; посилаючись на пункт 3(c) статті 6, що вона не мала захисника і їй не надали часу для забезпечення такого представництва; посилаючись на пункт 3(d) статті 6, що вона не мала можливості допитати жодних свідків. Відповідні положення пункту 3 статті 6 Конвенції передбачають таке:

“3. Кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше такі права:

...
b) мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту;

c) захищати себе особисто чи використовувати юридичну допомогу захисника, вибраного на власний розсуд, або - за браком достатніх коштів для оплати юридичної допомоги захисника - одержувати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя;

d) допитувати свідків обвинувачення або вимагати, щоб їх допитали, а також вимагати виклику й допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення...”

61. Суд зауважує, що в деяких інших справах проти України він уже розглядав подібні питання стосовно такої ж категорії проваджень і такої самої статті Кодексу про адміністративні правопорушення (80731-10, 80732-10) і визнавав, що з огляду на суворість передбаченого покарання правопорушення, про яке йдеться в статті 185-3, не є незначним (див. рішення у справі “Гурепка проти України (N 2)” (974_565) (Gurepka v. Ukraine (no. 2)), N 38789/04, п. 33, від 8 квітня 2010 року) та таке адміністративне провадження слід вважати по суті кримінальним і таким, що вимагає застосування всіх гарантій статті 6 Конвенції (див. “Гурепка проти України” (980_437), N 61406/00, п. 55, від 6 вересня 2005 року).

У справі, що розглядається, Суд не вбачає підстав відходити від своїх висновків і визнає статтю 6 Конвенції (995_004) застосовною до провадження у справі заявниці.

66. Суд повторює, що пункт 3(b) статті 6 (995_004) гарантує обвинуваченому “мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту”, а отже, ця гарантія означає, що підготовка основного захисту в його інтересах охоплює все, що є “необхідним” для підготовки основного розгляду справи судом. Обвинувачений повинен мати можливість організувати свій захист належним чином і без обмежень можливості надання суду, який розглядає справу, всіх відповідних аргументів захисту і, таким чином, вплинути на результат провадження (див. “Кан проти Австрії” (Can v. Austria), N 9300/81, доповідь Комісії від 12 липня 1984 року, серія А, N 96, п. 53, ухвалу у справі “Коннолі проти Сполученого Королівства”. (Connolly v. the United Kingdom), N 27245/95, від 26 червня 1996 року, і “Майзіт проти Росії” (Mayzit v. Russia), N 63378/00, п. 78, від 20 січня 2005 року). Крім того, можливості, доступні кожному, хто обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, мають включати ознайомлення - для цілей підготовки свого захисту - з результатами розслідувань, які проводилися протягом усього провадження у справі (див. ухвалу у справі “С.Г.Р. проти Нідер-

ландів” (С.Г.Р. v. the Netherlands), N 29835/96, від 15 січня 1997 року, і рішення у справі “Фуше проти Франції” (Foucher v. France) від 18 березня 1997 року, Reports 1997-II, пп. 26-38). Питання адекватності часу та можливостей, наданих обвинуваченому, слід вирішувати в контексті обставин кожної конкретної справи.

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Наукове видання

Д. В. Лученко, О. О. Крестьянінов

**Прояв неповаги до суду:
проблематика застосування господарськими
судами заходів адміністративної
відповідальності**

Науково-практичний посібник

Видано в авторській редакції
Відповідальний за випуск Н. М. Ярошенко
Коректор В. В. Лук'янчук
Комп'ютерна верстка та дизайн І. В. Москалюк

Підписано до друку 14.12.2015 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Ум.-друк. арк. 3,05.
Наклад 1000 прим. Зам. № 1412/1

Надруковано з оригінал-макета,
виготовленого Видавництвом "Юрайт"
(Свідоцтво про внесення до державного реєстру
суб'єктів видавничої діяльності:
серія ДК № 4236 від 22.12.2011 р.),
в друкарні ФО-П Білетченко
(тел.: 8-057-758-35-98)